„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке просте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 23. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 10. ФЕБРУАРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

ПОЛИТИКА СРЦА И ПОЛИТИКА РАЗУМА.

Противници Гледстонови оборише се свом снагом на његову величанствену основу Хоме-рула. Гледстона предводи та намера, да Ирцима даде слободу, уверен да се тиме не крњи јединство Енглеске. Његови противници највише се боре против њега с тога, што ће, по њиховом мишљењу, кад Ирска стече своја права, нестати и државнога јединства, и нападајући Гледстона, кажу му, да је он политичар срца, осећаја — а не политичар разума. Односно, да оно ради, на што га његови осећаји приморавају. Као што се види с једне стране просуђују се ствари с гледишта политике разума, а с друге, како пишу Гледстонови противници, само с гледишта осећаја. Ми до душе не можемо се никада сложити с мишљењем Гледстонових противника, као да он води само политику осећаја, а не поричемо да и она има исто толико утицаја на његове племените основе, колико и политика разума.

Ради нерешеног ирског питања није никада било искреног пријатељства међу Ирцима и Енглезима. Ирска је била ропски потчињена а састављала је јединство Енглеске краљевине с тога, што је тако морала.

Али огорчење у Ирској растло је непрестано и робови почеше се будити, па и оружјем тражити своја права. Рецимо, да се још подржи данашње стање 10 година, хоће ли се и може ли се подржавати више, кад је народна идеја за слободом надахнула све Ирце. . . а с народом, који се бори за своју идеју ваља за времена рачунати просто с тога, што идеја, ил пре ил после — али тек увек побеђује. Ако дакле Гледстон с гледишта правде и истине хоће да на измаку овог века и Ирце обрадује слободом, не поричемо, ту га предводе племенити, узвишени осећаји, али они се не косе с разумом, шта више као да се овде понајбоље слажу политика срца и разума — па с тога и не сумњамо у велику победу Гледстонову, која ће му обесмртити и тако славно име његово.

Него кад се већ толико говори о овоме, да ли је кориснije да се државници равнају политиком разума, мислимо да је згодан час да о томе и због наших прилика проговоримо. Пре свега, по нашем мишљењу, не одобравамо ни онима, који кажу, да се у политици ваља позивати једино на разум, а ни онима, који на против доказују, да се ваља позивати само на — срце.

Када се у политици ради нешто само с гледишта разума, т. ј. хладних државних разлога, онда се често догађају и такова дела, која историја зове рђавим делима, онда се понајвише и појављују силници, који чине све што они хоће, оправдавајући своја дела „с државним разлозима“ — али и кад се води сама политика срца и онда се често пада у погрешке, где се државни разлози заборављају.

Историја нам о томе пружа безброј примера, да су се готово увек догађала рђава дела, над којима се покољења грозе, онда, када политичари испред државних разлога нису имали обзира и на своје осећаје. А где осећаја нема, ту не може бити ни љубави к правди и истини, па наравно, да се ништа и не ради што би одговарало и правди и истини. Али нам пружа и такових примера, где видимо како силне и моћне државе мало по мало пропадају, што њихови владари нису имали толико разума, да за времена отклоне многе опасности. Па нам пружа и довољно примера, да су се многи поступци извршени политиком разума, без осећаја после скупо платили. Чудновато је свакако да се данас, на измаку овога века, у Европи појављује толико поборника политике разума, који би хтели, да у политици апсолутно осећаји не играју никакве улоге.

Та баш у овоме веку доказало се, да су више триумфа прославили осећаји, него хладни државни разлози. Зар нису осећаји надахњивали Мађаре у борби за слободу — и они су стекли ту слободу? Зар нису осећаји талијански ујединили Италију? Па и хладног Бизмарка, зар није до 1870. г. предводила политика немачких осећаја, које је он видео остварене у Версању, кад је покојни Виљем на своју главу ставио царску круну? Истина је, осећаји без разума не постизавају много, али разум, без осећаја или не постизава ништа, или све што гради, гради на лабавој основи.

Ми ово кажемо ради Срба на Балкану и ако знамо, да код Срба и данас као и увек, српски осећаји нису одељени од разума. Ако се Србин бори за своје, бори се и с тога, што зна, да је то његово и да то мора имати и с тога, што се он осећа увређен у свом поносу, пред споменником прошлости, кад гледа садашњост Српства.

Ипак говоримо, по што и у Србији, а иначе по целом Балкану имаде их неколико, који би радо оделили срце од разума. Што чини Стамбулов, слаже ли се то са осећајима бугарскога народа? И данашња бугарска политика може ли усрећити Бугарску?

Говоримо с тога, што би хтели да ми Срби увек с политиком разума спајамо и ону срца, јер где је срце, ту је и истина, а по што је у борби за наша права истина на нашој страни, ми ћемо та права добити само у борби за истином!

Ако су осећаји у борбу за слободу предводили Мађаре, Немце, Талијане и друге народе, па и нас Србе, и ако смо стекли, што стекосмо, само с тога, што је у нашим срцима буктио пламен жарког родољубља, добићемо и остала наша права само онда, ако се будемо разборито борили — али увек одушевљени племенитим осећајима љубави за народ и домовину.

=

О НАШОЈ КЊИЖЕВНОСТИ.

Положај, у којем се данас налази српски народ, сличан је положају других народа, у којему су се они налазили пре неколико деценија а као да је најсличнији негдашњем положају Италије. Други народи постигли су, што су желели, што су се борили и у борби за своја права одушевљавали, што су се жртвовали и неуморно радили на томе, да остваре те своје жеље.

Ваљда ни један народ није показао у борби за своју слободу толиког самопрегоревања и толиког пожртвовања, колико талијански. Читати историју Италије од 1818 70., то је просто напајати се на извору чистога родољубља, то је заносити се, одушевљавати гледајући, како су се и колико жртвовали Талијани, да се окупе око Пијемонта и да Апенин ослободе од страних господара.

Али, проучавајући ту историју, долази се увек до једног необоривог и светлог закључка: да је талијанском покрету била увек на челу талијанска интелигенција, па омладина и на послетку женскиње. Живот Јосифа Гарибалди-а, романи Гвераци-а, успомене и новеле де Амичиса, списи Мацини-а и историја Канту-а пружају нам о свему томе безброј примера.

Народ, предвођен од своје интелигенције, гледајући како за слободу Италије падају најбогатији и најотменији књижевници, песници, поседници, барони и грофови и сам се одушевљавао, а када је већ био пун одушевљења и када је дочекао и талијанску омладину, напојену духом светог патриотизма није било ни моћи ни силе, да скрши талијанску жељу и да заустави талијански покрет.

Придодамо ли овима и женскиње, онда можемо најбоље схватити онај понос Талијана, да носе црвену Гарибаздијеву кошуљу и оне невиђене призоре, да певајући у највећој радости толике стотине Талијана иђаху на губилишта, радосни, што их путем дочекују лепе кћери чаробног Апенина и на прса им стављају тробојне врпце.

Одушевљења за слободу било је у Грчкој, било је у Мађарској, било је и у Немачкој, али онаковог одушевљења, као у Италији ваљда нигде није било — па још кад се сетимо, колико и колико су пута Талијани били потучени, а клонули нису, колико пута потчињени, а предали се нису.

Довољно је читати Леопарди-а, кад је он очајавао о будућности Италије, али ипак и онда, кад је говорио: „све је пропало“ својим божанственим песмама соколио је: „све ће се постићи!“

За што? Поред оправданог очајавања талијанских родољуба-књижевника, од куд им та нада беше, да ће победу славити талијанска звезда? Отуд, што су ови родољуби били уверени, да је књижевност, она богата, патриотична књижевност талијанска у омладини и мушкој и женској

ПОДЛИСТАК.

ПОЛУДЕЛА.

(С талијанског.)

— О моја драга пријатељице, колико је већ месеци да се видели нисмо!

— Та веруј, Маргарето, када ми је слуга јавио твоје име, ја сам се необично обрадовала. Ама седи, молим те, време је да се много, много разговарамо, а, хвала Богу, имамо и ја и ти довољно материјала за причање.

Маргарета уздахне и седе до младе удовице Полоније баронице Рикарди.

— Па да, право кажеш, Полонијо, имамо много да причамо Пре шест месеци обе смо се облачиле у свилено-ружичаста и бела одела, а данас стојимо једна на спрам друге . . .

— Ах, да, у црним оделима! Е, па Боже мој, шта ћемо. Тешко јесте, али тако је хтео Бог. Дакле чим сам чула, да ми јављају твоје име, таки сам излетела на сусрет, да те ево овако изгрлим и изљубим.

И две су се пријатељице грлиле и љубиле. Канарица је у кавезу својим умилним певуцањем пратила пољупце младих а лепих удовица, а уздахе разносио је благи вечерњи поветарац онамо далеко преко морског канала . . . онамо, где је некада дужде Венеције у време млетачке слободе на дан св. Марка бацао златан прстен у море, у знак, да се република венчава с Адријатиком . . . онамо далеко, где се сада виђају државне галије, на којима политички преступници, борци талијанске слободе морају, оковани у тешке окове, да возе генерале и маршале . . .

— Да, моја мила Маргарето, — опет настави Полонија, по што се раставише и седоше једна на спрам друге — хтедох те загрлити, изљубити . . . кад се пренеразих! Помисли само, замишљала сам те радосном, одевеном у богатом оделу младе и сретне жене, а кад тамо, ти у црнини! Шта то може бити? Да ти није можда Едуард . . .

— Умрео је, — рече Маргарета, слегнув раменима и брисајући суве.

— Умрео!? . . . Зар он није био у војсци, међу усташима?

— Умрео је од ране.

— Господе Боже, подај му рајско насеље, јер је умрео за Италију!

— Ох, Полонијо!

— Маргарето, што уздишеш, што ме тако чудновато гледаш? Мислиш ли да су у мени угасили осећаји, ако сам била жена онога, чије је име ошинуо сатиром Ђиусти.*) Али ја сам приморана била, да за њ пођем. Ти најбоље знаш, како је то било, па и то знаш, чим сам дознала, да је мој муж издајица своје домовине, свога народа, ја сам га оставила. Пријатељице, ти сумњаш, ти ми не верујеш?

— Верујем, Полонијо, и све знам. Али . . . ти радо гледаш грофа Мателі-а.

— То је истина. Волим га, јер је леп, јер је племенит, а што је најглавније, показао ми је писмо Мацинијево из Лондона. И он је члан омладине.

— Полонијо, искрено ми кажи, ама искрено, као да од те искрености зависи срећа Италије, имаш ли много новаца?

— После смрти покојног мужа остало ми је 100.000 франака.

— Лепа си, дражесна си . . . али, видиш, ја опет мислим, да те гроф узимље због богатства.

— Та шта говориш само! У опште цело твоје држање изгледа ми чудновато, ти све као да сумњаш, говориш с неком резервом, као да си дошла да ме плашиш.

— То не. Али да имам велику мисију да ти саопштим, то стоји.

— Мени? . . . Коју?

— Мисију, коју само Талијанка Талијанци поверава. Полонијо, верујеш ли у боле наше отаџбине, осећаш ли још онако, како си осећала, љубиш ли земљу твојих отаца још онако, како си љубила?

— Кунем ти се!

— Добро је. Видиш, још се надамо многом добру од тебе и с тога те и опет питам: љубиш ли Италију? Љубиш ли је тако, да би за њу жртвовала своје богатство, срећу, младост и свој живот?

— Питања ме врећају. Кад питаш Маргарето, изгледаш, као да ми не верујеш.

— Верујем . . . верујем! А јеси ли заљубљена у грофа?

— Јесам. Он је тако добар, тако племенит, да сам одлучила: или за њ или ни за кога . . .

— Боље ни за кога! — пресече је Маргарета хладнокрвно и погледа преко прозора на непрегледно јадранско море.

— Маргарето!

— Полонијо!

И две се пријатељице загледаше једна у другу. Обе лепе, обе дивне! Маргарета гледала је неким хладним погледом Полонију, Полонија пак дрхтала је и бледила. Разумела је. Мисија, због које је дошла њезина пријатељица, састоји се у томе, да она заборави на грофа.

Срце јој је страшно куцало. Многе јој мисли пролетеше кроз главу. Зар није гроф омладинац? Зар није родољуб? Зар њега да заборави а тако га љуби?

— Полонијо! — опет настави Маргарета уставши и ухвативши младу пријатељицу за руку, — ходи ближе прозору. Видиш ли оне галије, видиш ли оне бедне робове? Знаш ли ко су они?

— Заробљени Гарибалдинци!

— Да, Гарибалдинци, оковани у тешким оковима, који по цели дан жедни и гладни испод тешких ударача морају возити талијанске противнике. У име њих, у име њихових мука, у име Јосифа Гарибалдија ја те заклињем остави грофа!

Полонија не рече ништа . . . . побледи, сузе јој потекоше низ образе, па цикну у сав глас бацивши се у наручја Маргарете:

— А гроф?

— Гроф је . . . шпион!

* * *

— Прибери се Полонијо! Сад ти је боље. Кажеш да не верујеш, да сумњаш. Моја је дужност, да ти растумачим све. Знам да ће ти моје речи парати срце, али ваља да све знаш. Посветила си се била љубави једног младића, посвети се љубави Италије . . . . Послата сам и да те спасем из руку једног несретника. Али не ћу ти све одмах рећи. Знам позлило би ти. Ти кажеш да ће гроф доћи у 8 сати. Сад је 6. Кад дође, као Талијанка отерај га. Али остају нам два сата, да ти причам. Има дакле довољно времена. Сад ћу ти причати о смрти мога мужа.

Полонија је погледа, али не више плашљиво, не са зебњом. Њезин поглед био је благ. Изгледала је поражена.

— Дакле знај како је то било. Бискуп падуански док је био прост поп увек се истицао у првим редовима талијанских родољуба. Кад је постао бискупом постао је Италији неверан. Гарибалдинци су у падуанској око-

*) Ђиусти, гласовити талијански сатиричар, који је у својим сатирама ужасно нападао све противнике Италије и талијанске одноде.

и у целој интелигенцији усадила праву клицу родољубља.

Талијанска књижевност била је онај неисцрпиви извор, на којему су се напајали талијански нараштаји, да се челични и одушевљени увек боре и предобивени, да увек устају, увек се жртвују, гину и падају — док и не извојште себи победе.

Талијански књижевници схватили су у оно најжалосније доба њихове домовине свој позив и увидели све потребе и дужности, којима се морају одазвати, па су многобројни, учени и спремни, свом снагом прионули, да раде на књижевности, а увек чисто у патриотичноме правцу.

Проучимо ли песничка и прозаично-забавна дела кроз овај дуги низ година, наћи ћемо, да су скоро сва задахнута правим родољубљем, и Талијани читајући ова дела, како ли су се морали одушевљавати и заносити, кад и данашње нараштаје одушевљавају и заносе славна дела Мацини-а, Пелика, Ђусти-а, Гвераци-а, Авеља, и толико много њих осталих.

Талијанска књижевност највише је утицала на талијанске духове — и талијански књижевници били су пионири талијанске идеје.

Сравнимо ли положај српскога народа на Балкану с негдашњим положајем талијанскога народа на Апенину, долазимо до закључка, да је готово један те исти и да се и Срби на Балкану боре за исту ствар, као што су се борили Талијани — али, на жалост, ми као да не разумемо нашега позива и наших дужности, ми као да се не служимо оним средством, којим су се служили други народи — да патриотском књижевношћу утичемо на српске духове! Док виђамо талијанску интелигенцију у првим редовима бораца, дотле се на нашу подиже увдах народни, док виђамо талијанску омладину, како учествује у сваком покрету, дотле наша омладина на Балкану понајвише ћути, док виђамо код Талијана женскиње како соколе талијанске борце, дотле се код врло мало Српкиња појављује прави жар истинског родољубља — а све с тога, што наши књижевници, нису ударили ставом талијанских, што се у нашој књижевности обраћа слаба пажња на буђење патриотизма. Или није истина, да се данас, поред толико вредних и ваљаних снага, у нас врло мало ради на књижевноме пољу? Или није истина, да се с једне стране опажа за читањем немар — с друге шпекулација? На послетку, колико се код нас у години штампа романа, приповедака, новела и песама у родољубивоме правцу и духу? Колико наши књижевници и старији, а нарочито млађи, раде — и ако што и раде, колико се старају да читањем усаде у срца читалаца клицу правога патриотизма?

Читалачка публика почела је код нас да губи укус, а књижевници у место, да је спасу од те мане, која би могла уродити злим последицама, као да се и сами повађају за нездравим укусом публике и хоће да јој угоде онде — где се она квари.

Изнимцима свака част.

Осврнемо ли се само на она дела, која се код нас превађају из туђих језика, па ћемо се одмах уверити о свему овоме. Код нас се обично штампају у посебним издањима или листовима преводи од скоро никакове вредности, забављају читаоце сваковрсним љубавним аферама, а често и шкандалима из великих престоница и ту се пред нашу публику износе развратне или неслане појаве из живота туђих народа, а готово нико да раствори и многа дела н. пр. из талијанске револуције и да их даје на читање и нашој публици, да види, шта су Талијани радили, да Српкиње у поносу Талијанака за свету народну ствар виде и свој понос у борби за српску ствар; да се омладина следећи примерима талијанске омладине одушеви и наша интелигенција угледа у талијанску интелигенцију.

Је ли истина и важи ли правило, да књижевност мора одговарати савременим потребама народа, колико на културном, толико и на политичком пољу — онда наша колико културна, толико више и политичка потреба захтева, да се на нашој књижевности живље ради и да се наша књижевност окреће у другом духу — у духу истинског и одушевљеног патриотизма!

Поглед по свету.

— У чувеноме талијанскоме журналу „Nova Antologia“ штампао је прослављени талијански књижевнак и политичар Бонги чланак о тројноме савезу, у којему је оштро напао спољашњу политику Италије, па као да ни то није било довољно. јер талијански патриота писао је писмо и уреднику паришкога „Матена“, у којему се дотиче и краљ. талијанског пара и немачког цара, а нарочито данашњег министра-председника талијанског министарства. Овај чланак и писмо направили су у Италији велику сензацију. Бонги-а броје у прве талијанске политичаре и жарке родољубе, који не пресуђују ствари с партајничног гледишта и који не расправљају политичке ствари друкчије, него онако, како то захтева углед и понос Италије, на основу правог и неокаљаног патриотизма. Да се усљед овог писања узрујало јавно мишљење постоји још и тај разлог, што је Бонги познат, као велики привр женик династије савојске, а на краљевскоме двору увек су га сматрали за љубимца колико краља толико и краљице. И тај љубимац прихватио се пера и написао оштри чланак, у којем не штеди краља Умберта, него му отворено каже, да је он на кривоме путу и да данашња политика води Италију к пропасти. У доба, када се око краљевских дворова и сада скупљају понајвише ласкавци, овај изненадни глас Бонги-а је свакако радосна појава, по што се доказује, да у Италији има још карактера, који пред ликом своје домовине не виде ни сјаја, ни раскошја, а још мање личне славе. „О томе грозничавом тројном савезу, пише Бонги, свуда се много више мисли него код нас, и ако га Италија саставља. Огромна већина талијанскога народа није никада била одушевљена за овај савез, на који нас приморавају владајући кругови, а данас има тога одушевљења мање, него икада. Ја мислим, да би данас ратни министар тражио од народа зајам од само једног милиона франака, да му се не би одобрио. Народ би се енергично опро том захтеву, али не толико из патриотизма колико из чистог уверења, да Италија нема и да не ће никада имати користи од тројног савеза. Он нам обећава мир — а справља нам потајно војно стање. Ово расположење у Италији познато је и немачком канцелару, грофу Каприви-ју, али ја ћу још нешто казати, и ако знам, да ће ме због овога нападати. Но, ни бриге ме за то. Научен сам да говорим истину и с тога сам навикао свакојаким нападајима. Дакле казаћу: Немачки цар није знао да у Италији сачува оне симпатије, које је задобио његов отац Тројни савез је плод политике оне странке у Италији, коју је у своје време основао Депретис и та странка има данас још власт у рукама више с тога, што тако хоће владалац, него с тога, што би тако хтео народ. Али ако се не варам, моћ ове странке примиче се крају. Истина је, да неки показују прстом на већину сената, намером, да тиме докажу, како мисли већина народа. Али сме ли се заборавити оно насиље на изборима? Није ли министар-председник Ђиолити увео новаца римске банке, да купује изборне гласове?“

Владини талијански листови оштро нападају Бонги-а, као да тиме хоће да поласка Французима, док му с друге стране из свих крајева Италије и Француске стижу силни поздрави. Кад је краљ прочитао, што каже Бонги и како отворено доказује, да краљева политика нема уплива у народу био је необично узрујан; а по што је Бонги држ. саветник позван је на одговорност пред дисциплинарно веће. „Мирне душе, рече он, кад је примио позивницу, очекујем осуду да ме казне за то, што сам као човек хтео, као искрен смео, а као родољуб морао да речем све оно, што упропашћује моју домовину!“

— Париски лист „Фигаро“ послао је једног свог сарадника Феликса Дибоа на панамски канал, да извиди колико је до сад урађено на прокопавању канала и каква будућност предстоји томе предузећу. Дибоа најпре саопштава свој разговор с председником Колумбије, Нинецом. Нинец је изјавио дописнику „Фигаровом“ да би влада Колумбска радо обновила уговор панамског друштва, ако би јој какво јако капиталистичко друштво дало јемства, да ће градњу наставити. Но он сумња да би сад у Француској нашао новаца за то предузеће. Колумбија и Венецуела су по мишљењу Нинецовом економски сувише слабе, да би могле примити у своје руке тај посао. Енглеска је у последње време изгубила врло много на јужноамеричким артијама од вредности, те нема воље да се лати овог посла. Здружене америчке државе имају по уговору од 1896. извесна права на Панаму. Колумбија гарантује споменутим државама слободан пролаз кроз кланац панамски, а оне гарантују Колумбији неутралитет и право својине на Истмус. По уверавању Нинецовом био је код њега због те ствари ђенерал Тисдел који је по том отпутовао у Богуту да отпочне преговоре са централном владом. Здружене државе имају великог интереса да се прокопа канал панамски, но Нинец не зна, или није хтео да каже француском новинару погодбе, под којима би влада здружених америчких држава била вољна, да рад око прокопа панамског канала у своје руке узме.

— Француска влада добила је опет поверење од законодавног тела Поводом интерпелације посланика Ледета о општој политици владе примљен је дневни ред, с којим се изјављује поверење влади и то са 315 против само 186 гласова Ова одлука коморска нај-јаснији је одговор на последњи Кавењаков говор

ДОПИСИ.

Земун. Овде се свечани дочек спрема; 23. фебруара сад у четвртак стиже руска вокална народна капела, Надежде Димитријевне Хљебникове Славјанске, кћери чувеног и славног Димитрија Славјанска, која овамо из Загреба долази, да и нас са дивним, и вештачки изведеном славенском песмом душевно охрабри.

Ова дружина, а на челу јој млада Рускиња, омиљена вештакиња, предузела је путовање нашим крајевима, да нас, словенску браћу још боље упозна и да нам руске народне песме, у највећој вештини прикаже, за то браћо, покажимо се какви смо и да смо прави пријатељи и једна крв. њихова и дочекајмо светле и миле госте с чистим срцем и правом љубављу, у братски загрљај, одазовимо се што већма можемо, нека лепу успомену, од нас са собом понесу, јер они су толику жртву претрпили док су к нама доспели.

Одавде ће друштво у Београд, т. ј. ако добију позоришну дворану а на скоро можда ће и међу вас браћу Бачване, да и њену средину расветли и да се упознате.

Браћа су наш живот и наше тешке и чемерне околности тешки времена добро сватили, јер то се из сама програма види; цена места је много мања него пре три године, тако, да је и сиромашнијем делу народа могуће концерт походити. А то је права предусретљивост, а то су Руси с те стране баш најпрви.

У то име добро нам дошли, живели!!! Ево програма првог концерта:

„Програм концерта што га 23. фебруара 1893. у дворани „гранд хотела“ приређује „руска вокална народна капела“ Падежде Димитријевне Хљеб-

---

лици дочекивали противничку војску и јуначки су се борили. И ја сам била међу њима.

Дакле борили смо се у падуанској околици. Некако нам понестало и хране и новаца. Војска одлучила да јуриша на бискупски дворац, који је подаље од Падове. Знали смо да је бискуп одметник, па ко велимо, право је да искија своје одметништво. Ми се договоримо у вече и био је одређен мој Едгард с двадесет другова, да сутра рано из јутра навале на двор.

Наумљено и учињено. Одоше јунаци и навалише на двор.

Шта је даље било, немам времена да ти причам. Само толико да бискупа нису затекли у двору, него његове слуге. Отеше све, што су нашли, заробише слуге и вратише се к нама. Било је много новаца и папира. Једни су бројали новце, а други прегледали папире. На једноме било је написано од стране падованског заповедника војне опсаде, да ће у четвртак, дакле други дан, доћи неки поузданик владин с тајним детективима, да прегледа положај, у ком смо ми ушанчени.

Убијмо их, то су ренегати! викнуше војници. И све је било одређено, да се на назначеном месту дочекају ови издајници. Опет је послат мој муж с двадесет другова.

Дочекаше детективе. Неке убише, а неки побегоше. Али ето несреће, у окршају буде и мој муж тешко рањен. Једва жива доведоше ми га и ја сам га у последњем часу неговала сузама. Издисајући желео је, да би му више њега разавили барјак талијански и певали Гарибалдијеву химну. Сви усташи гологлави тужна гласа запеваше ратоборну песму, ми смо жене клечале око рањеника и молиле се Богу за његову душу, а барјак талијански лепршао се над главом мога умирућег мужа

Покојник је стењао. Примицао се задњи час и само што је гледао у мене, као да ми хтеде нешто казати.

— Страшно! Гадно! — једва сричући говораше ми на ухо, које сам приближила његовим уснама. Шта, мили мој? Упитам.

Он ме је убио!

Ко?

— Мој брат, мој рођени брат! — Издахну а ја занемих.

— Драга Маргарито, али твој муж није имао брата у Италији. Ниси ми толико пута казала, да је у Цариграду.

— Био је па се вратио. Обећали и њему, као сину грофовске фамилије лепо место, само да послужи против Италије, нарочито, кад се знало да му је брат усташа.

— Рођени брат га убио. Грозно, страшно; а ко зна и појми ли то он?

— То се не пита. И ја верујем, да несретник није знао на кога пуца, али ствар је у томе: мој муж борац талијанске слободе — а његов брат шпион. Као убици могла би простити, шпиону никада! Ето драга пријатељице, како је погинуо мој муж . . . а сад да ти причам о грофу.

Маргарита у речи а слуга се пријави на вратима:

— Госп. гроф!

— Гроф? цикну Полонија.

— Та није још ни $^1/_2$7. Све једно. Нека уђе. Ја ћу мало стајати, па ћу вас оставити на само. Али Полонијо, зар он већ долази и у кућу?

— Гроф? — бунцаше Полонија — а ти ћеш ићи. Не, не, кажи ми пре, шта је то с њиме, ја хоћу да сам на чисто. Његова сам... мати сам, али хоћу, да сам на чисто . . .

— Мати си?

— Осећам се носећом, викну бароница и удари у сузе.

— Пријатељице, жалим те, рече Маргарита и покри лице црним велом. Полонија се гушила у сузама. „Нек дође г. гроф!“ рече Маргарита слузи.

* * *

— Извини Полонијо, дошао сам пре, јер ми је досадно у кафани! Ти плачеш? Полонијо, срце моје, шта ти је?

И гроф се приближи Полонији. Она се једнако гушила у сузама. Маргарита је стала ћутке у чошку не опажена.

— Тешко јој је г. грофе!

— Ох извините госпођо, нисам вас ни опазио, и млади гроф скочи пружајући јој руку

— Гроф Мателі! Молим с киме имам част...

— О, није вам потребно моје име! викну Маргарита и подигне вео.

— Маргарито! Ти овде?

— Натраг г. грофе! Јест, ја сам овде, да спасем бар име ове несретне удовице, име нејзине породице, ако и не првог јој мужа.

— Маргарито, не разумем!

— Ох Едгарде, викну Полонија, ти си нешто морао страшно згрешити?

— Ја?

— Да ти г. грофе! У бискупском двору нашли смо цедуљу о једном поузданику . . .

— Поузданику? Питаше јецајући Полонија

— Отишли су да дочекају поузданика и његове шпионе. Гарибалдинце је предводио мој муж . . . а шпионе његов рођени брат, а то сте ви г. грофе!

— Ја? промрмља он застиђено.

— Он?! Цикну Полонија.

— Пуцало се, настави Маргарита с једне и с друге стране. Твоје зрно задало је смртну рану, твоме брату а мојем мужу. — Више ништа. Дошла сам да спасем моју пријатељицу, а освету ћу извршити други пут Збогом!

* * *

У соби осташе сами Полонија и гроф. Гроф је ћутао и гледао у земљу. Полонија није више плакала. Охрабрена, пуна поноса скочи с фотеље и отвори врата:

— Излази издајицо!

Он је ћутао.

— Излази! Или ћу ја извршити освету — па пограби нож. Гроф се упутио к вратима.

— Полонија, мрмљаше застиђено, а наше дете . . . .

— Твоје дете не ће живети у срамоти. Одлази!

Гроф ишчезну из собе.

Остала је она сама. Канарина је певуцкала своју песмицу, сунце је тонуло у море, из даљине чула се вика војника, како псују заробљенике а Полонија опет удари у плач: „Љубим га, љубим га а морам га презирати!“ јецаше болно На једном се исправи. Моје дете? — викну. Без оца, без имена? А хоће ли од срамоте и смети икоме рећи ко му је отац? Први муж противник Италије — сад и он?! Боже, шта сам ти скривила . . . Ко? Ја? Ха, ха, ха! Ја Талијанка? Ма, којешта!! Гле ђавола, ухватио га је! Држ', држ' и ја ћу и ја ћу . . . Ха, тако на! и лупи песницом о зид. Где бежиш? Кроз прозор зар? Стићићу те . . Чекај!

И полети на прозор, подигне се, погледа доле и баци се доле . . .

Неколико минута са улице однеше је мртву, измрвљену у собу.

Лечници, обавивши секцију, изјавише да се у лудилу бацила с прозора.

никове-Славјанске ученице гласовите певачице Матилде Маршеси у Паризу. Део I.: 1. „Деревенскиј сторож“, „Сеоски стражар“, складба Воротникова, пева збор. 2. „Ах не одна-то дороженка“, „Ах није то тек стазица“, стара народна попевка, збор и Надежда Димитријевна. 3. „Не будите мења молоду“, „Не будите мене млада“, стара народна песма, обадве последње песме обрадила сама Надежда Димитријевна. 4. „Вниз по матушкје по Волге“, „Низ мајчицу Волгу“, стара поволшска попевка, пева збор. 5. „Ивушка зеленаја моја“, „Врбица моја зелена“, из збирке Мелгунова, пева збор. 6. „Птенчик“, „Птичица“, песмица Гумилинове. Пева Надежда Димитријевна. 7. „Ај ухнем!“, пева збор. Део II: 1. „В поле чисте гљажу“, „Чистим пољем гледам“, арија из опере „Живот за цара“, од Глинке, пева Надежда Димитријевна. 2. „Побљуднаја песња“, напев из драме, „Руска сватба“ од Сухомина, пева збор. 3. „Ој ходила дивчина“, малоруска песмица, пева збор. 4. „Сладко пјел душа соловушко“, „Слатко певаше мили славуљ“, стара попевка од Варламова, пева Надежда Димитријевна уз збор. 5. „Душечка-дјевица бојаре идут“, „Душо-девојко, долазе бојари“, попевка од Драгомиришкога. Пева Надежда Димитријевна. 6. „Мјатељица“, „Мећава“, народна попевка, пева Надежда Димитријевна. 7. „Лепа наша домовина“, народна химна, пева збор. Између I. и II. оделења певају се црквене песме“. Почетак тачно у 8 сати.

Бечејац.

Вести из места и са стране.

Несретан случај на једној забави. Ми смо о овој несрећи јавили. Сад нам пише један очевидац: „У близини код Арада пут краљ. ергелишта Мезехеђеша, налази се село Немачки Перег; сељани приреде вечерњу забаву, у крчми код Ладислава Јаноша; овај је уједно и трговац био. Публике је врло много било, која је врло расположена била; али на један пут на грдно изненађење и несрећу свију присутних, наступи катастрофа, буре с петролеумом, које у истој соби беше с грдном праском експлодира — запали се. Међу присутнима наступи забуна и страх од изненадне ватре. И сваки је гледао да што пре утече; већина се спасе, но њих 17. за неколико минута изгоре и умру, њих 12. остану који теже, који пак лакше рањени. Од куд, и како је произашла ватра, и како се то буре с петролеумом запалило, не зна се. Кажу, да је исти трговац, крчмар, у истој соби имао 400 ф. остављених, па је у први мах утекао и избегао био опасност, али вратив се натраг, да и новце спасе, захвати га пламен те и он сирома у пламену изгори и умре.

Спровод др. Православа Тројана. Претпрошле недеље после подне био је у Прагу спровод дра Православа Тројана, о коме смо већ говорили. Спроводу је присуствовао силни број прашкога становништва, које је исказало последњу почаст великоме борцу чешке народности. Од погреба Тирша није било таковога погреба, који се указује миљеницима народа чешког, као овај Нестора, др. Православа Тројана. Хиљаде стотину хиљада људи налазило се по улицама, па и широко „Václavské náměstí“ било је мало за непрегледну множину људи. За мртвачким сандуком ишли су: намесник гроф Туп, маршал кнез Лобковиц, мноштво младочешких заступника и чешких ђака. Пред мртвачким сандуком његови другови-заступници носили су круну у венцу с народно-чешким бојама и с натписом: „11. марта 1848. неустрашивоме борцу“ који се као сиромах родио а сиромах и умрео. На гробу изговорио је др. Херолд ватрени и одушевљени говор, у којем је позвао младочешку генерацију да пође Тројановим стопама у борбу за самосталност краљевине Чешке. За њим је говорио и каноник Карлах, који је хвалио родољубље и врлине покојникове. После тужног и до суза дирљивог говора знаменитог говорника др. Херолда сакупљени непрегледни народ кликнуо је урнебеским гласом: „Sláva památce Trojanově!“ После тога је др. Православ Тројан, тај велики чешки родољуб спуштен у хладни гроб на вечити боравак. На одар му је положено безброј венаца од мноштва друштава чешких и појединих, као заступника народа чешког, а са свију страна стизало је на стотине израза саучешћа. Слава му!

Хоће да образују романску општину! „Врш. Гласник“ пише: Пре неколико дана извештени смо од овдашњег једног нашег пријатеља, да је код њега долазио неки Роман, с том намером, е да га наговори да овде у Вршцу образују романску општину, велећи да овде има доста Романа, а он је са више њих говорио и по његовом мишљењу могла би се овакова општина и остварити. Но код овога брата Србина, није му пошло за руком да постигне што је хтео. Ми не знамо шта руководи браћу Романе на овакав корак, да праве расцеп кад нам је нужна слога. Зар вера наша није исто што и њихова? Какове ту они разлике налазе? биће ваљда у томе, што се они зову Романи а ми Срби?! Не тако, то не води никакову добру! Место да смо остали сви спојени и удружени, ево хоћемо овако подељени да стварамо оно, што не може, што не треба да буде. Каква романска општина! Где су вам Романи у Вршцу? Ваљда са неколико њих хоћете то да оствари те? Или ваљда мислите, да ће они који су пре 50—60 година припадали Романима сада ступити напово у крило романске цркве? Варате се! Кад они то не учинише за време поде ле, зацело не ће ни данас. Боље је, као што рекосмо, да се нисмо ни цепали, но да смо се сви сложно борили за оно, што и нами а и вами, браћо Романи треба, а то је: наша црквено-школска самоуправа! Чувајте своје, а недирајте у туђе! јер нико се туђим помогао није.

Светосавска прослава у Москви. Као што јавља „Новоје Времја“ дан св. Саве, првог архијепископа и просветитеља српског прослављен је свечано на српском подворју заједно са српском омладином на московском универзитету. Свечаност је отпочела службом, на којој је служио настојатељ српског подворја, архимандрит Кирил, са грчким архимандритима и руским свештеницима. После благодарења и молебствија за дуг живот руског Царског Дома, краља Александра, св. Синода и српског митрополита, сви позвани отишли су у стан настојатеља подворја, и присуствовали српској слави. Стан оца Кирила био је пун гостију, међу овима директор главног архива министарства спољних послова барон Билер, српски конзул у Москви г. Коншин, грчки конзул Бостанџогло, каваљери ордена св. Саве, даме, више чувених словенофила, и браће Словена разних племена. У сали, према слици, која преставља спаљење моштију св. Саве стајао је сто, а на њему поред крста и еванђеље свећа, кољиво и колач. После водоосвећења извршено је сечење колача, а за тим служење с кољивом. За тим је г. Митровић, слушалац московског универзитета, говорио о животу и раду св. Саве, о његовим заслугама за св. цркву и православну веру, изнесавши у кратко постанак и значај српске славе. После говора г. Митровића, који је примљен с бурним одобравањем, хор је отпевао руску а по том српску химну. За тим је дошао ручак, при коме је српска младеж служила високе госте. После здравица за здравље руског цара и царског дома, које су поздрављене са громким „живео“, г. барон Билер напио је здравицу Србији и њеном младом краљу. Весеље, зачињено декламацијама и певањем српских народних песама, продужило се до 4 сата по подне, када су се гости разишли однесавши са ове скромне народне прославе најпријатније успомене.

Хрват о Србима. Јавили смо, како у Америци излазе два листа на српском језику, писана латиницом. Један је „Напредак“ у Њујорку, а други „Чикаго“ у граду истога имена. Одмах у почетку показао се међу овим листовима раздор, с тога, што „Напредак“ брани српско-хрватску слогу и брани подједнако Србе и Хрвате, док „Чикаго“ под уредништвом самих Хрвата ни у Америци не признаје Срба и просто, по примеру Старчевићанских листова у Хрватској омаловажава све што је српско. Ова небратска радња, чак и у далекој Америци, где би се нарочито морала браћа лепо гледати и пазити, као у туђем свету а далеко од своје домовине, није само огорчила Србе, који су се сада још чврће окупили око „Напретка“, него и неке Хрвате, који осећају словенски, освестила да шовинизам хрватски с ниједног гледишта није оправдан. Ево што о томе пише један Хрват, Павле Хајдић, у 5. бр. „Напретка“: „Нисам се никада мислио упуштати — још као Хрват — у полемику с листом „Чикаго“. А и сада не полемизујем, већ хоћу да речем праву истину у хатар братске слоге Хрвата и Срба за којом и ми, као и Срби — чезнемо. Срби су наша браћа, који нам нису дали повода да их у Чикагу мрзимо. За што нападају на Србе? За што превара?... Кад смо браћа, ваља да смо искрени. Ко нам је ближи од Срба? Ја сам Хрват и све би дао за Хрватску, али ни Срби нису заслужили, да их варамо. Рекао сам, да су ми Срби браћа, мени и сваком мом брату, Хрвату поштену, једномишљенику у овом далеком свету“. Мило нам је, да се и један ватрен Хрват нашао, да осуди рад и понашање Хрвата према Србима у Америци и ми би желели, колико у интересу Срба, толико више у интересу Хрвата, да би се оваких поштених Хрвата налазило много и у Тројединици који би устали против небратске радње наше браће, а да једном почнемо живети новим животом — братске љубави!

Римски фратор — Србин. Ми смо до сада често пута споменули, како и римски попови, Дубровчани, исповедају да су Срби. Али не споменусмо још и то, да у Дубровнику и фратори, Фрањевачког реда осећају у својим жилама српску крв. У „Дубровнику“ фратар Марковић, настојатељ једног манастира у околици дубровачкој штампао је ову изјаву, коју преносимо: „Они ковачи дописа из Реке, под именом: „Хрват из Реке“, којима на мене гадно нападају (у „Црвеној Хрватској“) а немају образа да се својим именом потпишу, нека знаду **да је моје уверење то, да смо српске народности.** Ради чега не могу да се „похрватим“ знаће и они. Знам и то, да дописници нису ријечани (Ријека је место близу Дубровника) јер прави Ријечанин не страши се, као ни ја рећи оно, што је.“ Фратар Марковић. Ови светли примери, како и римски попови и фратори устају на обрану своје миле народности могу служити за пример многој браћи римокатоличке вере, која мисли да се с тога не сме признати српском, што верује у папу.

Мост преко канала Ла Манш. На овом се подузећу са свим озбиљно ради. Друштво, које се подухватило, да тај грдни мост сагради, довршило је већ све предрадње. Мост ће бити удешен за железницу, кола и пешаке. Сводови моста направиће се од гвожђа у размаку од 400—500 метара, и биће тако високи, да ће моћи и највећи морски пароброди лако пролазити испод моста. За грађење моста одређен је рок од седам година, а цела ствар вредиће по предрачуну 32 милиона фун. стерлинга.

Докторски јубилеј. Пре кратког времена прославила је у Петрограду прва Рускиња двадесетпетогодишњицу свога лечничкога рада. Др. Надежда Суслов је кћи једног сељака из Њижњег Новгорода. Отац јој беше имућан човек, те је своју ћерку дао васпитати у једном ваљаном заводу у Москви. Одатле оде она у Петроград, где положи испит зрелости у женској гимназији, и буде припуштена као ванредна слушатељка медецине на медецински факултет. У тадашњим приликама није могла на академији довршити свог медицинског образовања нити добити дипломе, него оде у Швајцарску, где доврши науке, и тада се врати као дипломисана докторка у своју домовину. Овде јој сад дозволе лекарску праксу, и она за кратко време постане веома чувена, нарочито као специјалисткиња за женске болести.

Културне и књижевне белешке.

Одбор за подизање споменика пок. проф. Мити Петровићу издао је овај позив на прилагање за споменик покојном Мити Петровићу проф. срп. учит. школе у Сомбору:

У проређеном реду посленика на пољу наше сиромашне књижевности, стоји велика празнина, за којом се дуга, једна, запарложена леја повлачи. Пре парлога тог, стајаше ту дивотан врт, цветан и милозвучан са тичијих песама, јер још онда беше вредни баштован жив, који га је неговао.

Али у место да он кити врт умним цветовима својим, хладни гроб је њега себи задео за груди; и у место да он нама даје поменка — ми ето њему дајемо поменик!

Нестало је међу нама оног звучног имена које се разлегаше од свеучилишта до свеучилишта; од једне научне академије и књижевна друштва, до другог, а с којим се проносаше уједно и слава наша.

Нема више оног милог писца, чији стил могаше да тече као бистри поток, неусиљен и свеж; а могаше и да се разлије у тихи ток величанствене реке с непремереним дубинама, науке и знања. — Црна земља скрила је у недра своја научника, који је њезине тајне испитивао и на јавност износио.

Нема више Мите Петровића вредног професора природних наука и математике, који је пуних 20 година, неуморно делао у учитељ. школи сомборској за најсветлије доба тога завода; нестало је књиженика, који је у себи по готову, сву данашњу књижевност усредсредио, јер ни једне гране књижевности нема у којој се он са успехом истакао није.

Али је заостало дубоко признање заслуга његових у срцима нашим, свеже и снажно, које ће бити још и снажније када се буде његов рад достојније оценио.

Па да се успомена на вел. покојника вечито одржи, да се жртве његове, големе, сваки Србин благодарно сећа, жртве — којом је живот свој за просвету радећи — сатр'о, саставио се одбор покојникових, личних пријатеља и поштовача у ту цел: да му путем општег прилагања подигне достојан, надгробни споменик.

Споменик овај подићи ће се ове године у почетку септембра месеца, док још лепо време свечаности може да послужи; за то се одбор овај обраћа молбом на све поштоваоце и пријатеље покојникове, да прилоге на г. Ђуру Маширевића, благајника срп. правосл. црквене општине у Сомбору упутити изволе.

Новије вести.

Лондон. Доња кућа прихватила је, без гласања законски предлог о Хоме-рулу.

Берлин. Полиција је преметала станове свих руских ђака, који се овде налазе. Затворено је 10 ђака и 2 госпође.

Рим. Свечаност папина јубилеума прошла је мирно. Две пуковније војника беше справне за сваки случај. У опште светковина је испала величанствено.

Вашингтон. Дошла је депутација хавајског острва, да у име краљичино моле сенат, да не запоседне војском ову малу државу.

Беч. У понедељак примио је краљ у аудијенцију министре Векерла и Фејерварија. Векерле је известио владара о положају у Угарској односно црквено-политичког питања.

Дописница уредништва.

Д. у К. Пренаглили сте.

К. у Д. Примили смо.

С. у А. Не зна се куда циљате.

Н. у Б. Само с потписом правог имена може се уважити.

ОГЛАСИ.

ПОЗИВ
НА
XXIII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ
ЗА
МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМЕ САДУ

која ће се држати у четвртак 18. фебруара (2. марта) о. г. у дворани II. српске основне народне школе (код св. николајевске цркве) у 9 сати изјутра.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Поднашање закључног рачуна за годину 1892, са извештајем управе и надзорног одбора.
3. Давање опроснице управи и надзорном одбору.
4. Предлог за одлуку о подели чисте добити.
5. Предлози управе.
6. Избор трећине чланова управе.
7. Избор надзорног одбора.
8. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

П. н. честичари 4. и 5. кола, који желе у овој скупштини учествовати, могу своје овласнице за гласање до 17. фебруара (1. марта) о. г. код председништва управе примити.

У Новом Саду, 25. јануара (6. фебруара) 1893.

54 2—5

УПРАВА
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ.

XXII.

ИЗВЕШТАЈ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМЕ САДУ

ЗА ГОДИНУ 1892.

СТАЊЕ ЗАВОДА 31. ДЕЦЕМБРА 1892.

Имовина.	фор.	нов.
У готовини	14444	06
У обвезницама	137542	15
У меницама	562429	91
У зајмовима на непокретности	144387	—
У меницама „вер. дружине“	7014	49
У предујму на честичарске књиге	38488	—
У предујму на ефекте	9123	—
У вредности заводских некретнина	3377	39
У вредности намештаја	895	10
У вредности писаћег прибора	675	64
У вредности разних папира	340	—
У потраживању код једног дужника	146	50
У потраживању заосталих камата:		
код меница ф. 7462·66		
код обвезница ф. 637·55		
код зајмова на непокретности ф. 464·14		
код предујмова на честице ф. 657·11		
код предујмова на ефекте ф. 128·17		
код вересионе дружине ф. 989·96		
	10339	59
	929202	83

Дугови.	фор.	нов.
Редовна главница 4. кола (1012 чест. по 104 ф.)	105248	—
Збрисана главница 4. кола	268	85
Резервни фонд 4. кола	12110	67
Неисплаћен делимак 4. кола	356	30
Редовна главница 5. кола (1117 чест. по 52 ф.)	58084	—
Збрисана главница 5 кола	1159	75
Резервни фонд 5. кола	511	53
Делимак 5. кола	1443	75
Засебни резервни фонд	366	52
Улози	643353	75
Пристојба по каматама на улоге	2453	73
Реесконт	63440	—
Јамчевина и резервни удео „вер. друж.“	1157	92
Разне пристојбе	150	42
Фонд за зидање зграде српског народ. позоришта	600	—
Ситни доходци за разне потребе	634	85
Засебни фонд од заосталих камата	10339	59
Преносне камате за год. 1893.	6299	25
Укупно	907978	88
Чиста добит	**21223**	**95**
	929202	83

КОНТА ГУБИТКА И ДОБИТКА.

Излаз.	фор.	нов.
НА СЛЕДЕЋЕ РАСХОДЕ:		
Камате:		
по улозима	26052	95
по ре-есконт. меницама	2616	61
по јамчев. вересионе дружине	47	38
одобрене	160	42
Пристојба по каматама на улоге	2837	62
Трошкови	1083	61
Пореза	4039	80
Плате	4720	—
Станарина	441	67
Разна отписивања	734	27
Преносне камате за годину 1893-ћу:		
од обвезница ф. 395.34		
од меница ф. 4560.20		
од зајмова на непокретн. ф. 1262.59		
од предујмова на честице ф. 65.66		
од предујмова на ефекте ф. 15.46	6299	25
Укупно	49033	58
Чиста добит	**21223**	**95**
	70257	53

Улаз.	фор.	нов.
ОД СЛЕДЕЋИХ ПРИХОДА:		
Камате од меница:		
редовне ф. 40722·64		
заостале ф. 101·18	40823	82
Камате од обвезница:		
редовне ф. 9855·20		
заостале ф. 215·38	10070	58
Камате од зајмова на непокретности:		
редовне ф. 10928 18		
заостале ф. 590 51	11518	69
Камате од вересионе дружине:		
редовне ф. 124·34		
заостале ф. 371·99	496	33
Камате од предујмова на честице:		
редовне ф. 2079·58		
заостале ф. 505·54	2585	12
Камате од предујмова на ефекте:		
редовне ф. 953·10		
заостале ф. 36·32	989	42
Камате од страних завода по својим улозима	457	23
Затезне камате	474	81
Писарине	901	25
Закаснина од честичарски уплата	136	75
Доходак од заводских непокретнина	489	16
Сувишак од продате куће у месту бр. 892.	1291	37
Преписина	23	—
	70257	53

Промет благајне: фор. 5,288.754.94 — Целокупни промет: фор. 13,181.344.80

У НОВОМЕ САДУ, 31. ДЕЦЕМБРА 1892.

За књиговодство:
Петар Дамјановић, с. р.
књиговођа.

За управу:
П. Попадић, с. р.
председник.

Прегледали, са главном и свима споредним књигама и инвентарима сравнили и у свему сагласно нашли.

У НОВОМЕ САДУ, 4. (16.) ФЕБРУАРА 1893.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Јован Георгијевић, с. р. **Јов. Т. Чавић**, с. р. **Данило Слепчевић**, с. р.

НАТЈЕЧАЈ.

По ново се расписује натечај за место обћинског лечника код управне опћине Шид.

Са овим мјестом, скопчана је плаћа годишња 800 фор. и пристојбе сљедеће:

1. Од посјете дању у Шиду . . . 30 н.
2. „ „ ноћу у „ . . . 80 н.
3. Дању у страни обћинама . . . 50 н.

а од посјете у ноћи у стр. обћ. . 1 ф. — уз слободан подвоз.

Пуку сиротињу имаде безплатно лечити.

Компетенти за ово мјесто имаду своје молбе до 10. марта т. г. подписатој кр. кот. области поднијети.

Кр. котарска област у Шиду, 14. фебр. 1893.

Управитељ:
БАБИН с. р.

3-3 63

ОБЈАВА.

Част ми је славном општинству, како овде тако и на страни на повољно знање ставити, да сам припознату **„Грчко-Оријенталну кафану“, на Флајшмаркту број 12.** на себе примио, и исту са свима удобностима уредио, и како са тачном послугом тако исто и са изврсним пићем, добрим билијарима и разноврстним земским и иноземским међу овима велики избор српских и словенских листова снабдео.

Беч, фебруара 1893. године.

За многобројну посету умољава
ЕДУАРД РОЛЕР,
кафеџија.

68 2—10

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ПЕТРА ЕМ. ЛАУШЕВИЋА
У ЗЕМУНУ
64 3—3
потребује једног старијег вештог помоћника ступање од 16. марта.

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА
ТРГОВИНА
С. А. КРСТОНОШИЋА
У МИТРОВИЦИ
потребује једног млађег солидног помоћника. 69 2—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА
У МЕЛЕНЦИ
67 3—3
потребује два вешта помоћника. Плата по способности од 160 до 240 ф. годишње.

МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ

које су од врло великог уплива против болова у стомаку, у опште припознате су као кућевни лек.

Лече: против неимања апетита, слабости стомака, подригивања, затвора, киселине у стомаку, ватре у стомаку, сувишног пљувања, жутице, муке и повраћања, грчева и завијања у стомаку.

Код напоменутих болести Маријацељске капљице су од врло велике помоћи, а изврсност њихова припозната је од дугог времена што и стотинама сведоџби потврђују. — Једно стакоце с упутством стаје 40 новч., а веће 70 новч.

Главно стовариште за Аустро-Угарску налази се код:
Török Joszef gyogyszertára Budapest, Kiralyi utcza 12 sz.

Нарочито се уповорује на заштитну марку и потпис. Само оне капљице треба узимати, које на завитку имају прилепљену зелену врпцу са потписом зготовљача (C. Brady) и ове речи: „Да су праве сведочим.“

Schutzmarke. C. Brady.

У Новоме Саду добија се код: Г. Плавшића апот. П. Георгијевића, апот. У Петровцу: Ференци Истван апотекар. У Илоку: Франц Ласло, апотекар. У Шиду: Аугуст Ковнак, апотекар. 639 16—43

Само је онда прави, ако је троугаста боца са означеним окрајцима (црвеном и црном штампом на жутој хартији) облепљена.

ДО САДА ЈОШ НЕНАДМАШЕНО.
В. МАГЕРА
права, очишћена

МАСТ ОД РИБИЈЕ ЈЕТРЕ
(LEBERTHRAN)
ВИЉЕМА МАГЕРА
у Бечу.

Испитано од првих медицинских ауторитета због лаке сварљивости и за децу препоручено и прописано, у свима случајевима где лекар с успехом намерава постићи ојачање целог организма, нарочито плућа и груди, побољшање сока и чишћење крви у опште — **флаша по 1 фор.** — на фабричном сложишту, **Беч, III./3., Heumarkt 3.**, као и у највише апотека и спецерајских трговина, у аустро-угар. монархији праве ове масти добити.

Добити се може: У Новоме Саду код гг. Јов. Грозингера, Г. Плавшића, апотекара; Браће Вагнера и Љ. Стефановића, трговаца

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ И ОТПРАВНИШТВО ЗА АУСТРО-УГАРСКУ
код
W. MAAGER, Wien,
III./3., Heumarkt 3.
606 14—18

Сребрна медаља 1879. Стојни Београд.

КАРЛ МИЛЕР
ПОЗЛАТАР У ВЕЛИКОМ ВАРАДИНУ.

Златна медаља 1886 Вел. Варадин.

По што сам постигао велико искуство у зготовљавању **ИКОНОСТАСА** и осталих црквених намештаја, узимам себи слободу да се препоручим пречасном правосл. свештенству.

Нових иконостаса, предикаоница и осталих намештаја примам ја на позлату, тако исто примам столарске послове и резарске, мраморисање и премазивање лаком. Примам зготовљавање икона по православном типу, као и смештање ових.

Примам уз умерену цену обнављање старих иконостаса и сликање целе цркве.

Шиљем бесплатно по послатој мери потребне нацрте за иконостасе и остале црквене намештаје.

Препоручујући се најтоплије пречасном свештенству и црквеним општинама јесам понизни у Великом Варадину, фебруара 1893.

МИЛЕР КАРЛ
позлатар и зготовљач црквеног намештаја.

71 1—20

Умољавам, да писма буду на мађарском или немачком језику.

Власник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.